

บทที่ 1
ผู้ตรวจการ
.....

1.ความหมายของผู้ตรวจการ

“ผู้ตรวจการ” เป็นชื่อเรียกเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายสำคัญ ซึ่งปัจจุบันมี 4 ฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 แต่มีปรากฏคำนิยามไว้ในกฎหมาย 2 ฉบับ ดังนี้

1.1พระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 ได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 4 (10) ว่า “ผู้ตรวจการ” หมายความว่า “ข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบก ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งให้มีหน้าที่ตรวจการขนส่ง” นับว่ากฎหมายฉบับนี้เป็นจุดกำเนิดของผู้ตรวจการ แล้วต่อมาจึงได้มีคำว่า “ผู้ตรวจการ”ปรากฏในกฎหมายฉบับอื่นเพื่อให้ผู้ตรวจการสามารถปฏิบัติงานตามกฎหมายฉบับอื่นนั้นได้ด้วย

1.2 พระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 ได้ให้คำนิยามไว้ในมาตรา 4 ว่า “ผู้ตรวจการ ” หมายความว่า “ข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบก ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัตินี้” ซึ่งเป็นคำนิยามที่เกิดขึ้นใหม่โดยพระราชบัญญัติรถยนต์ (ฉบับที่ 10) พ.ศ. 2542 เพื่อให้ผู้ตรวจการสามารถดำเนินการจับกุมปราบปรามผู้กระทำความผิดต่อกฎหมายว่าด้วยรถยนต์ได้ ซึ่งเดิมต้องอาศัยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการจับกุมปราบปราม

สรุป ผู้ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ตรวจการได้นั้นต้องมีองค์ประกอบ 2 ประการ คือ

- 1) เป็นข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบก และ
- 2) ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคม

นั่นหมายความว่า ข้าราชการกรมการขนส่งทางบกไม่ได้เป็นผู้ตรวจการทุกคน ข้าราชการของกรมการขนส่งทางบกที่เป็นผู้ตรวจการขนส่งได้ ต้องได้รับการแต่งตั้งจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมเท่านั้น ซึ่งในทางปฏิบัติข้าราชการกรมการขนส่งทางบกที่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้ตรวจการ มักได้แก่ ข้าราชการมีหน้าที่เกี่ยวกับการบังคับใช้กฎหมายพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 หรือพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

ส่วนการมีคำว่า “ผู้ตรวจการ” ที่มีปรากฏในพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้น มิใช่การกำหนดความหมายของผู้ตรวจการขึ้นใหม่ แต่เป็นการที่กฎหมายข้างต้นบัญญัติให้ผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 และพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 มีอำนาจบางประการตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2522 และพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 นั้นเอง

2. ผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการ

2.1 ผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมได้ออกประกาศกระทรวงคมนาคม ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2542 แต่งตั้งผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 โดยให้ข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบกผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ เป็นผู้ตรวจการ คือ

- (1) อธิบดี
- (2) รองอธิบดี
- (3) ผู้ตรวจราชการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (การขนส่งทางบก)
- (4) ผู้อำนวยการสำนัก
- (5) เลขานุกรม
- (6) ผู้อำนวยการกอง
- (7) ผู้อำนวยการส่วนตรวจการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง
- (8) ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนรถขนส่ง สำนักทะเบียนและภาษีรถ
- (9) ผู้อำนวยการส่วนสถานตรวจสภาพรถ สำนักวิศวกรรมและความปลอดภัย
- (10) ผู้อำนวยการสำนักงานขนส่งเขตพื้นที่
- (11) หัวหน้าฝ่ายตรวจสอบบัญชีการขนส่ง ส่วนกิจการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง
- (12) หัวหน้าฝ่ายในส่วนตรวจการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง
- (13) หัวหน้าฝ่ายในส่วนกิจการสถานีขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง
- (14) หัวหน้าฝ่ายในส่วนสถานตรวจสภาพรถ สำนักวิศวกรรมและความปลอดภัย
- (15) ขนส่งจังหวัด
- (16) หัวหน้าสำนักงานขนส่งจังหวัดสาขา
- (17) ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งนิติกรในกองนิติการ และในฝ่ายวินัย กองการเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ฝ่ายช่วยอำนวยความสะดวกและประสานราชการ สำนักงานเลขานุการกรม และข้าราชการตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ในส่วนตรวจการขนส่ง ส่วนกิจการขนส่ง ฝ่ายตรวจสอบบัญชีการขนส่ง ส่วนกิจการสถานีขนส่ง สำนัก

ควบคุมการขนส่ง ส่วนสถานตรวจสภาพรถสำนักวิศวกรรมและความปลอดภัย ที่ไม่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานสื่อสาร เจ้าหน้าที่สื่อสาร เจ้าพนักงานธุรการ เจ้าหน้าที่ธุรการหรือเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

(18) ข้าราชการในสำนักงานขนส่งจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัดสาขา สถานีขนส่งผู้โดยสาร ที่ไม่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 116 ตอนที่ 55 ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2542)

2.2 ผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงคมนาคมได้ออกประกาศกระทรวงคมนาคม ลงวันที่ 10 มิถุนายน 2542 แต่งตั้งผู้ตรวจการตามพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522 โดยให้ข้าราชการสังกัดกรมการขนส่งทางบกผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้เป็นผู้ตรวจการ คือ

- 1.อธิบดี
- 2.รองอธิบดี
- 3.ผู้ตรวจราชการ หรือผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน(การขนส่งทางบก)
- 4.ผู้อำนวยการสำนัก
- 5.เลขานุการกรม
- 6.ผู้อำนวยการกอง
- 7.ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนรถยนต์ สำนักทะเบียนและภาษีรถ
- 8.ผู้อำนวยการส่วนตรวจการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง
- 9.ผู้อำนวยการสถานตรวจสภาพรถ สำนักวิศวกรรมและความปลอดภัย
- 10.ผู้อำนวยการสำนักงานขนส่งเขตพื้นที่
- 11.หัวหน้ากลุ่มงานระบบทะเบียนและภาษีรถ สำนักทะเบียนและภาษีรถ
- 12.หัวหน้าฝ่ายในส่วนทะเบียนรถยนต์ สำนักทะเบียนและภาษีรถ
- 13.หัวหน้าฝ่ายในกลุ่มงานระบบทะเบียนและภาษีรถ สำนักทะเบียนและภาษีรถ
- 14.หัวหน้าฝ่ายทะเบียนรถในสำนักงานขนส่งเขตพื้นที่ สำนักทะเบียนและภาษีรถ
- 15.หัวหน้าฝ่ายในส่วนตรวจการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง
- 16.หัวหน้าฝ่ายในส่วนสถานตรวจสภาพรถ สำนักวิศวกรรมและความปลอดภัย
- 17.ขนส่งจังหวัด
- 18.หัวหน้าสำนักงานขนส่งจังหวัดสาขา
19. ข้าราชการผู้ดำรงตำแหน่งนิติกรในกองนิติการ และข้าราชการตั้งแต่ระดับ 2 ขึ้นไป ในส่วนตรวจการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่ง สำนักควบคุมการขนส่งส่วนสถานตรวจสภาพรถ สำนักวิศวกรรม

และความปลอดภัย ที่ไม่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน และมีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานสื่อสาร เจ้าหน้าที่สื่อสาร เจ้าพนักงานธุรการ เจ้าหน้าที่ธุรการ หรือเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล

20.ข้าราชการในสำนักงานขนส่งจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัดสาขา สถานีขนส่งผู้โดยสารที่ไม่อยู่ระหว่างทดลองปฏิบัติราชการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือน

(ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 116 ตอนที่ 55 ณ วันที่ 13 กรกฎาคม 2542)

3. เปรียบเทียบผู้ที่ได้รับแต่งตั้งเป็นผู้ตรวจการระหว่างพระราชบัญญัติการขนส่งทางบก พ.ศ. 2522 กับพระราชบัญญัติรถยนต์ พ.ศ. 2522

	พ.ร.บ. การขนส่งทางบก พ.ศ. 2522	พ.ร.บ. รถยนต์ พ.ศ. 2522
ส่วนที่เหมือนกัน	(1) อธิบดี (2) รองอธิบดี (3) ผู้ตรวจราชการ หรือ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านนโยบายและแผน (การขนส่งทางบก) (4) ผู้อำนวยการสำนัก (5) เลขานุกรม (6) ผู้อำนวยการกอง (7) ผู้อำนวยการสำนักงานขนส่งเขตพื้นที่ (8) ผู้อำนวยการส่วนตรวจการขนส่ง (9) ผู้อำนวยการส่วนสถานตรวจสภาพรถ(สนว.) (10) หัวหน้าฝ่าย ในส่วนตรวจการขนส่ง (สนบ.) (11) หัวหน้าฝ่าย ในส่วนสถานตรวจสภาพรถ (สนว.) (12) นิติกร ในกองนิติการ (13) ข้าราชการระดับ 2 ขึ้นไป ในส่วนตรวจการขนส่ง ส่วนกิจการสถานีขนส่ง ส่วนสถานตรวจสภาพรถ และในฝ่ายตรวจสอบบัญชีการขนส่ง ส่วนกิจการขนส่ง (ที่ไม่อยู่ระหว่างการทดลองปฏิบัติราชการ และมีเจ้าพนักงานสื่อสาร เจ้าพนักงานธุรการ เจ้าหน้าที่ธุรการหรือเจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล) (14) ขนส่งจังหวัด (15) หัวหน้าสำนักงานขนส่งจังหวัดสาขา (16) ข้าราชการในสำนักงานขนส่งจังหวัด สำนักงานขนส่งสาขา สถานีขนส่งผู้โดยสาร (ที่ไม่อยู่ระหว่างการทดลองปฏิบัติราชการ)	

ส่วน ที่ แตก ต่าง กัน	1) ผู้อำนวยการส่วนกิจการขนส่ง ส่วน กิจการสถานีขนส่ง 2) ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนรถขนส่ง (สนท.) 3) หัวหน้าฝ่ายตรวจบัญชีการขนส่ง (ไม่มี ตามโครงสร้างปัจจุบัน) 4) หัวหน้าฝ่าย ในส่วนกิจการสถานี ขนส่ง (สนบ.) 5) นิติกร ในฝ่ายวินัย กองการเจ้าหน้าที่ 6) เจ้าหน้าที่บริหารงานทั่วไป ฝ่ายช่วย อำนวยความสะดวกและประสานราชการ	1) ผู้อำนวยการส่วนทะเบียนรถยนต์ (สนท.) 2) หัวหน้ากลุ่มงานระบบทะเบียนและภาษีรถ (สนท.) 3) หัวหน้าฝ่าย ในส่วนทะเบียนรถยนต์ 4) หัวหน้าฝ่าย ในกลุ่มงานระบบทะเบียนและ ภาษีรถ 5) หัวหน้าฝ่าย ในสำนักงานขนส่งเขตพื้นที่
--	---	---

นอกจากนี้ ยังมีนิยามของผู้ตรวจการปรากฏอยู่ในกฎหมายอื่นๆ อีก เช่น พระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้บัญญัตินิยามผู้ตรวจการไว้ ในมาตรา 4 (40) “ผู้ตรวจการ หมายความว่า ผู้ตรวจการตามกฎหมายว่าด้วยการขนส่งทางบก และผู้ตรวจการตามกฎหมายว่าด้วยรถยนต์” หรือ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 เป็นต้น

ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ตรวจการของกรมการขนส่งทางบกมีอำนาจและสามารถช่วยเจ้าหน้าที่ตำรวจในการปราบปรามความผิดบางประการตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ. 2522 ได้แก่ ความผิดของผู้ขับรถเกี่ยวกับการเสพยาเสพติดให้โทษ วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท สุรา ของมีนเมา ได้ด้วย หรือช่วยปราบปรามรถที่ก่อมลพิษไม่ว่าควันดำ หรือเสียงดังเกินที่กฎหมายกำหนด

.....